

BOMBARDEIG 16,17,18 DE Març de 1938 A Barcelona

Manel Aisa

Abans de començar a recordar aquell temps del 38 , m'agradaria fer al menys una mirada i que tinguem un recordar per tota aquelles persones que ara mateix estan petin els bombardejors indiscriminats de guerres que cada cop tenen menys sentit. Tan a Síria com amb el poble Kurd a on els pobles de ciutats Damasc o Afrin al Kurdistan estan suportant els bombardejors com anys abans va suportat el poble barceloní.

Lo que em conegut com la guerra civil espanyola de 1936 a 1939 a Barcelona en un primer moment no fou ni més ni menys que una revolució, sí una revolució social del poble català que amb els anarcosindicalistes de la CNT de cap davantera va frenar l'embranchida feixista que probablement no va tindre en consideració la força dels homes de la CNT a Catalunya, tenint el precedent molt recent en aquell moment de l'octubre de 1934 van creure els dissenyadors militars de l'època, el General Emilio Mola i el general Francisco Franco entre altres, aquell aixecament militar seria fàcilment controlable. Però els homes i dones de Barcelona i Catalunya van plantar cara i per un temps van vèncer el feixisme.

Aquell 19 , 20 , 21 de juliol de 1936, tot i els joves obrers que van quedar-hi en la cuneta de molts racons de la ciutat, Cinc D'Oros, Rambles, Plaça Catalunya, Paral·lel, Drassanes, etc; les il·lusions de tot un poble estaven al carrer s'havia donat un pas important per acabar-hi amb la tirania, però calia anar-hi més enllà i per això els homes de la CNT optarem conjuntament amb Lluís Companys de formar un govern a partir d'una nova manera de fer política com era **"El Comitè de**

Milícies Antifeixistes" en el qual estaven tots els grups polítics i sindicals d'aquell moment cadascú amb la seva quota de participació. Però els carrers eren evidentment dels obrers anarcosindicalistes, que tenien tot el control econòmic de les empreses i de la vida social.

A continuació calia ajudar a altres indrets de l'Estat i els homes i les dones començaren a organitzar-se autogestionàriament, creant les socialitzacions dels sectors econòmics bàsic i les col·lectivitzacions de les empreses, alhora que es creava un nou organisme per la vigilància revolucionària, les patrulles de control que preferentment buscàvem els quintacolumnistes que obeïen les ordres del regim feixista.

Aquest món nou que d'alguna manera es posava en marxa en un context de guerra, evidentment no podia ser fàcil, els desencerts també foren sonats i importants amb el temps.

Per exemple Les Illes Balears que en un primer moment no es van prendre en consideració i van resultar amb el temps un indret força important, més de lo esperat en els futurs esdeveniments que propiciaren posteriorment la batalla Aèrea de Barcelona.

En un primer moment els republicans capitanejats per el Capità Albert Bayo que va partir amb una flotilla des de Barcelona i València amb clara intensió d'ocupar "sas illes Balears", però el projecte no va resultar i a mitjans de setembre de 1936 els comandaments d'en Bayo rebia la ordre de tornar enrere, fet històric que podem entendre com un error militar d'important magnitud, ja que a partir d'aquest moment setembre del 36 els italians feixistes que ja portaven un temps a les Illes Balears van tindre tot el temps del món per començar a preparar-se per deixar tot el seu odi feixista a les costes Catalanes i Barcelona fou la seva prioritat.

Sobretot a partir dels bombardejos què varen patir a la ciutat de Madrid l'octubre i novembre de 1936 a Barcelona i altres indrets de l'estat republicà es començaren a organitzar la construcció de refugis molts dels en primera instancia localitzats amb els subterranis i el metro de la ciutat.

El primer bombardeig que va patir la ciutat de Barcelona fou el 13 de febrer de 1937 i va ser a partir d'un vaixell feixista que es va apropar fins que va tindre la ciutat a tir, era el vaixell Eugenia de Savoia Italià, que va arribar a disparar 24 obusos que impactaren a barris com Gràcia i l'Eixample, l'objectiu era la fàbrica Elizalde que en aquell moment estava fabricant motors per l'aviació.

Recordeu que en aquell moment els feixistes a la ciutat eren coneguts com els quintacolumnistes i aquest informaven el feixisme i situaven les fàbriques i les vivendes de les principals dirigents o empreses per senyalar objectius militars. d'aquest salvatge crim el primer bombardeig sobre Barcelona van resultar morts 16 persones i 20 ferits.

Altres bombardejos com per exemple el del 16 de març del 37 sembla que buscava una fàbrica de municions que havia a la falda del Passeig de Montjuïc així com la central elèctrica del Paral·lel, cal recordar en aquest aspecte que la gent del sindicat de la fusta situat al Poble sec (Rosal 33-35) s'ocupa de treure-li a l'església de St. Madrona l'àbsida per què creient que podia orientar el tret des d'els avions que venien a bombardejar Barcelona buscaven la central Eléctrica del Paral·lel

Be, els posteriors bombardejos a Barcelona, i en la seva majoria ja no tenien un objectiu militar establert, exceptuant els bombardejos del Port de Barcelona i els seus vaixells, els italians amb el vistiplau del feixisme alemany i per descomptat

del espanyol canvia radicalment, i el seu veritable objectiu a partir d'aquell moment era causar el pànic entre la població i a part de sembrar de cadàvers les ciutats serà també alterar la vida quotidiana de la reraguada i de vent cert que u van aconseguir.

Sobretot aquell **tres dies 16,17,18 de març de 1938** que centenars de bombes, van caure cada dia a bona part de la ciutat de Barcelona i en especial el centre, en aquest barri del Raval o del Gòtic van esclata la major part de les bombes d'aquells tres dies ocasionant la mort a més de 700 persones i més d'un miler de ferits, eren dies i temps en que mirar al cel, es feia amb certa preocupació per què sovint plovién bombes coses que evidentment no es gaire agradable.

Aquí molt a prop van caure unes quantes bombes al carrer de Carme amb Egipciaques i a la cantonada amb el carrer Hospital/ Sant Jeroni avui Rambla del Raval. Eren els números de 89,91 i 103 de carrer Hospital edificis de cinc pisos que quedaven enderrocats eren runes que tardarien dies en pòquer treure els escombres i els morts, un altre dels edificis enderrocats totalment seria el de Riereta 21 i Riereta 24, 26,28 a conseqüència de l'expansió de les bombes es produïts els incendis que eren difícils de sufocà, altres indrets d'aquell dia seria el Mercat de Sant Caterina que pati forces desperfectes i els incendis al carrer Trafalgar 59 i la ronda de Sant Pere 72 edifici de cinc plantes pràcticament enfonsat, altres indrets del barri a on també van tindre que intervindrè els bombers per contindrè les flames o els enfonsaments per exemple a Tallers 51, Mendizábal 21, Joaquim Costa 68, Hospital 35, La Plaça del Padrò a on avui dia està el carrer Erasme Janer.

Aquells mateixos dies van ser també els de les conegudes i argumentades bombes de la Gran Via cantonada Rambla Catalunya poc més o menys que davant del cinema Coliseu que causa una gran

destrossa i la ona expansiva va sembra el caos a centenars de kilòmetres d' aquella Barcelona que encara resistia tots els infortunis bèl·lics del moment, però aquest instant del 17 de març de 1938 va donar peu de que Barcelona i la violència feixista fous portada de tots els diari a tota Europa i a Amèrica del Nord que miraven amb incredulitat lo que estava passant a Barcelona.

Aquell dia fou un abans i un després d'aquella generació de intrèpids catalans que lluitaven contra el mal del capital que es el feixisme, aquell dia entre els morts de Barcelona hi havia la mare d' els germans Goytisoló coneguts per la seva literatura era Julia Gay. Però si em permeteu m'agradaria parlar d'un Fuster de Sindicat de la fusta que havia nascut al Raval al carrer Guifré. estic Parlant d'Eduard Pons Prades, mentre totes aquets bombes plovién ell va rebrà l'impacta de l'ona expansiva quan es trobava al carrer Pelai reposant benzina, ell va quedar inconscient i el seu cos va quedar descompensat es a dir el seu esquelet i els seus òrgans vitals va quedar descompensats dintre del seu propi cos, va recuperar el coneixement en l'Hospital que aleshores hi havia al carrer Tallers mes o menys a on avui tenim la plaça Castella. Bé aquest llibertari incansable després va lluitar contra els alemanys allistat amb els maquis Francès i després u va fer amb el maquis català.

Tornant aquells dies del Bombardeig tot i que les víctimes van ser considerables, tenim que tindre clar què el poble català, barceloní, en aquest cas , era un poble amb capacitat organitzativa i ja des de primer moment van saber organitzar les seves resistències quotidianes, es a dir en aquest cas, lo que es va argumentar com "**defensa passiva**" que no era ni més ni menys que donar resposta a els bombardeixos creant els refugis per en cas de bombardeixos enemics salvaguardar les nostres vides.

A Barcelona podem dir que cada carrer per petit que fos comptava amb algun d'aquest refugis que havia en primera instància havien començat a construir els propis veïnat organitzat , i la idea era aprofitant alguns subterrani ja existent connectar-los i al menys que tingues un parell i sobretot tres sortides d'evacuació per si una de les entrades quedava bloquejada per el impacte de les bombes, com tota iniciativa ciutadana dels barcelonins .

Si be, els feixistes alemany van fer el seu assaigs amb Gernika els italians feixistes poc més o menys es van acarnissar amb Barcelona aquells tres dies que a Barcelona ploviem bombes pràcticament fins l'últim dia de la guerra o sigui dos dies abans de l'entrada dels feixistes a la ciutat continuaven plovent bombes, sens dubte va ser l'assagis i tot això naturalment consentit i amb els vistiplau del feixisme espanyol. Al final sembla ser què també l'aviació Còndor bombardeja Catalunya.

La Junta de Defensa Passiva es va crear el 28 d'agost de 1936,tot i això la gran majoria del refugis d'aquell moment els van construir com van pòquer els mateixos veïnat organitzat que em parlat abans amb les eines que tenien i si poguéssim fer un retrat de la gent que participava en aquestes tasques ens trobaríem amb els avis i els seus nets es a dir amb la gent gran de més de 50 anys i els xavals 12 a 16 anys per què la restà , els joves tenien que anar-hi al front o les dones a les fàbriques.

Si bé, el decret fou del Comitè de Milícies i posteriorment de la Generalitat en realitat a nivell institucional fou l'ajuntament de Barcelona amb Manuel Muñoz Díez regidor en cap home del sindicat de la CNT i treballadors afiliats al sindicat de la construcció de la CNT en els anys de la dictadura de Primo de Rivera

Decretant per la **Junta de Defensa passiva** havia diferents maneres de portar endavant aquest refugis Barcelona era una ciutat què ja des d' els coneguts fets de maig de 1937 s'adonava que la revolució havia quedat enrere i que la guerra cada vegada tenia menys interès, era qüestió de temps, els barcelonins havien deixat de il·lusionar-se per les traïcions polítiques que cada cop eren més evidents, inclús en aquell temps començava a mancar els aliments i les matèries de primera necessitat.

1400 refugis en la ciutat de Barcelona la gran majoria construït per la iniciativa de la gent a cada un dels indrets amb les seves eines i amb moltes limitacions i uns 200 que foren a iniciativa d'ajuntament o Generalitat.

Els túnels podien tindre diferents longituds però es consideraven força importants a partir de tres-cents o quatre-cents metres d'ample una volta de 1,6 m. i l'altura de 2 metres mentre que era súper important el disseny en ziga zaga per dificultar l'ona expansiva de la metralla etc.

Un altre dels episodis què probablement no cal avui entrar en profunditat però si te la seva importància sobre tot ja entrat l'any de 1937 i conforme avança la guerra encara més, fou el tema de la fam del poble, republicà i sobre tot a ciutat gran com Barcelona que no parava de rebre població que venia fullin de les poblacions que ocupaven els feixistes; Barcelona cada dia que passava augmentava en població l'ajuntament de la ciutat necessitava per exemple dos milions de pessetes per alimentar els nou vinguts lo que representava tot un problema tan per condicionar al refugiats com alimentar-los.

També i conforme avançava la guerra les matèries primes del camp com per exemple el blat de moro, i altres primeres productes alimentaris sobre tot quan les col·lectivitzacions agrícoles d'Aragó, i

Lleida deixant la producció col·lectivista dels primers moments de la revolució .

Barcelona i per extensió tota Catalunya va ser un poble vençut i humiliat però de les cendres reneix la resistència per la dignitat de les persones que com deia el poeta **"Escolta Sepharad , els homes no poden ser si no són lliures"**.

Salut i dignitat

Manel Aisa Pàmpols